

Fondul Național de Dezvoltare a Agriculturii și Mediului Rural (FNDAMR)

ENPARD - Programul European de Vecinătate
pentru Agricultură și Dezvoltare Rurală

MĂSURILE DE SPRIJIN AFERENTE REGULAMENTULUI DE SUBVENȚIONARE 2017-2021

Ministerul Agriculturii, Dezvoltării Regionale și Mediului (MADRM)

Subvenționarea sectorului agroindustrial și dezvoltării rurale în Republica Moldova este efectuat în baza *Legii nr. 276 cu privire la principiile de subvenționare a producătorilor agricoli*. Principiile care stau la baza elaborării măsurilor de sprijin de alocare a subvențiilor provin din:

- Strategia Națională de Dezvoltare Agricolă și Rurală (SNDAR),
- politicile ramurale de asigurare a implementării SNDAR,
- raportul import-export al produselor agroalimentare,
- studiile de fezabilitate și argumentările economice care sunt în susținerea măsurilor propuse pentru subvenționare.

Regulamentul de subvenționare este stabilit pe o perioadă de 5 ani (2017 – 2021). Alocarea sumelor specifice pe măsură este adaptat anual în funcție de mărimea Fondului Național de Dezvoltare a Agriculturii și Mediului Rural (FNDAMR).

Agencia de Intervenție și Plăți pentru Agricultură (AIPA)

Agencia de Intervenție și Plăți pentru Agricultură (AIPA) este responsabilă de repartizarea mijloacelor financiare, monitorizarea și evaluarea efectelor obținute în urma acordării acestor mijloace în baza politicilor în domeniul agricol și dezvoltării rurale elaborate de către Ministerul Agriculturii, Dezvoltării Regionale și Mediului (MADRM). AIPA este în serviciul producătorilor agricoli la alocarea subvențiilor în agricultură și dezvoltare rurală în concordanță

cu măsurile de sprijin incluse în Regulamentul de subvenționare. Reglementarea activității de subvenționare în agricultură și mediul rural are loc în baza următoarelor principii de bază:

- transparentă;
- tratament egal;
- eficiență bazată pe argumente economico-financiare;
- continuitatea proceselor de susținere a producătorilor agricoli;
- asumarea responsabilităților de către beneficiarii de subvenții;
- rezonabilitatea costurilor.

Programul European de Vecinătate pentru Agricultură și Dezvoltare Rurală (ENPARD)

ENPARD (Programul European de Vecinătate pentru Agricultură și Dezvoltare Rurală) este un program destinat susținerii producătorilor agricoli autohtoni în obținerea recoltelor economic avantajoase, aplicarea și utilizarea tehnologiilor moderne agricole prietenoase mediului înconjurător și crearea locurilor de muncă și condițiilor mai bune de trai în zonele rurale în care merită să trăiești și să nu fii nevoit să pleci peste hotare. Suportul bugetar este alocat RM pentru completarea Fondului Național de Dezvoltare a Agriculturii și Mediului Rural (FNDAMR) doar după îndeplinirea indicatorilor de performanță din domeniul agriculturii și dezvoltării rurale și după alocarea fondurilor din bugetul de stat pentru subvenționarea producătorilor agricoli în procesul de modernizare și reformare a sectorului agroindustrial și dezvoltare rurală din Republica Moldova.

CRITERIILE DE ELIGIBILITATE

Sunt pasibili de subvenționare producătorii agricoli, grupurile de producători care au efectuat investiția ce corespunde domeniilor de acțiune aferente fiecărei măsuri de sprijin financiar și care:

- au la bază un plan de afaceri;
- au procurat bunuri obiect al investiției eligibile de la furnizori și distribuitori;
- nu au restanțe la momentul depunerii cererii de subvenționare la achitarea impozitelor și taxelor față de bugetul public național;
- dispun de apartenență la una din asociațiile producătorilor agricoli;
- dovedesc prin acte confirmative, realizarea investiției (facturi, ordine de plată, acte de dare în exploatare);
- nu sunt incluși în Lista de interdicție a beneficiarilor de subvenții, nu sunt în proces de insolabilitate sau lichidare;
- sunt deținători legali a bunurilor imobile în/pe care se efectuează investiția și proprietari a bunurilor mobile ce constituie obiect al investiției;
- Solicitantul de subvenții care în ultimii 3 ani calendaristici, precedenți anului în care a depus cererea de subvenționare, a obținut subvenții din partea statului, cumulativ pe măsuri în mărime de 9,0 mil. lei nu va putea beneficia de suport din partea statului;

NU SUNT ELIGIBILE LA SUBVENȚIONARE

- achiziționarea de bunuri de la persoane/întreprinderi afiliate;
- achiziționarea de bunuri second-hand;
- porțiunea de grant, valoarea căreia se deduce din valoarea investiției eligibile la calcularea subvenției;
- investițiile realizate în or. Chișinău și Bălți;
- taxa pe valoare adăugată;
- comisioane bancare, costurile garanțiilor bancare și cheltuieli similare;
- costuri de schimb valutar, taxe și pierderi ocazionate de schimburile valutare;
- procurarea de bunuri imobile;
- instruirea/șef montaj;
- servicii de instalare, montaj, lucrări mecanizate, cu excepția măsurii 4, servicii de transport, cheltuieli vamale;
- achitățile efectuate în cadrul operațiunilor de schimb al mărfurilor (barterul), operațiunii de compensare și contractelor de cesiune, precum și prin intermediul întreprinderilor înregistrate în zonele off-shore;
- nu se consideră bunuri achiziționate de la persoane afiliate, materialul săditor în cazul măsurii 1.2.

PRODUCĂTORII AGRICOLI SUNT OBLIGAȚI

- să asigure utilizarea conform destinației a obiectului investiției pentru care a primit subvenții;
- să întrețină obiectul investiției în conformitate cu cele mai bune practici în domeniul vizat;
- să asigure toate condițiile pentru desfășurarea corespunzătoare a inspecțiilor post-achitare;
- să nu admită înstrăinarea/darea în folosință sub orice formă a obiectului investiției pentru care a primit subvenția după cum urmează:
  - **5 ani** pentru submăsurile 1.1, 1.2 (investițiile în echipament antigrindină/antiploaie) 1.3, 1.4, 1.6, 2.2, 2.4 și măsura 4;
  - **1/3** din durata de funcționare utilă a plantației multianuale subvenționate;
  - **3 ani** – pentru bovine, ovine și caprine;
  - **2 ani** – pentru scoafe/scrofițe;
  - **1 an** – pentru vieri, iepuri;
  - **3 ani** – pentru domeniul apicol;
- să notifice Agenția la apariția oricărei modificări survenite;
- să aplice și să întrețină materialele de vizibilitate aplicate pe obiectul investiției;

DOCUMENTE OBLIGATORII

- cererea de solicitare a sprijinului financiar;
- copia de pe certificatul de înregistrare, cu anexarea declarației de constituire, pentru gospodăriile țărănești (de fermier);
- certificatul ce atestă faptul că producătorul agricol este membru al unei asociații profesionale;
- copia de pe raportul financiar;
- documentul care atestă pregătirea profesională a administratorului sau, după caz, a unui angajat în domeniul ce vizează investiția – copiile diplomelor de studii sau ale certificatelor de instruire, cu un număr total de minimum 24 de ore, eliberate de companiile de consultanță, inclusiv din străinătate, la accesarea submăsurilor de sprijin 1.1, 1.2 (cu excepția defrișării plantațiilor multianuale), 1.4, 1.5, 1.6, 2.5 și a măsurii 4 (la solicitarea subvențiilor pentru construcția/reconstrucția și renovarea pensiunilor agroturistice)”;
- declarația pe propria răspundere privind veridicitatea datelor și a documentelor prezentate;
- plan de afaceri, prin care să se demonstreze eficiența proiectului realizat, pentru cererile de obținere a subvențiilor ce depășesc 500 mii lei, doar la solicitarea subvențiilor pentru construcția/reconstrucția și renovarea pensiunilor agroturistice;
- copia de pe certificatul HACCP, după caz, GlobalGap, GMP sau ISO, sau a unui contract încheiat și preplătit cu una din companiile specializate pentru cererile de sprijin financiar, cumulativ în cazul a două și mai multe cereri, mai mare de 1 mil. lei pentru submăsurile de sprijin 1.1, 1.4, 1.6, 1.8 ; cu asumarea de către producătorul agricol a obligației de a fi certificat în următorii doi ani din momentul obținerii subvenției și de a menține condițiile ce au stat la baza acordării certificării;

- procesul-verbal de punere în funcțiune a mijlocului fix;
- copia de pe documentul primar contabil (factura fiscală, factura de expediție, factura);
- copia de pe ordinul de plată privind achitarea pentru bunurile obiect al investiției;
- Alte documente, solicitate suplimentar, conform listei documentelor specificate la fiecare măsură/submăsură pot fi consultate pe pagina web a Agenției aipa.gov.md la rubrica materiale de informare sau accesând linkul Regulamentului de subvenționare 2017-2021.

SUBVENȚII MAJORATE

- tinerilor și femeilor-fermier, pentru submăsurile de sprijin 1.1, 1.4, 1.5, 1.6 iar pentru submăsura 1.2 din valoarea subvenției autorizată – **15%**;
- producătorilor agricoli angajați în cultivarea culturilor ecologice sau creșterea șeptelului animalelor ecologice, la accesarea subvențiilor în cadrul submăsurilor 1.1, 1.2 (din valoarea subvenției autorizate), 1.4 și 1.5 cu prezentarea copiei de pe certificatul de conformitate/autorizația de confirmare a conversiei – **20%**;
- la achiziționarea producției autohtone, la accesarea subvențiilor în cadrul submăsurilor 1.3, 2.2, și 2.4 – **10%**;
- *În cazul întrunirii de către solicitantul de subvenție a mai multor înlesniri enumerate solicitantul va beneficia doar de una, la alegerea acestuia.*

Perioada de depunere a dosarelor de subvenționare este de la 1 februarie și până la 31 octombrie al fiecărui an în curs de subvenționare.

ÎN CAZUL ÎNCĂLCĂRII OBLIGAȚIILOR INVOCATE, PRECUM ȘI ACEI CARE AU INTRAT ÎN PROCES DE INSOLVABILITATE, SAU LICHIDARE, URMEAZĂ SĂ RESTITUIE SUMA SUBVENȚIEI

**Măsurile de sprijin aferente
Regulamentului de subvenționare
2017-2021**

MĂSURA 1.

Investiții în exploatarea agricolă pentru restructurare și adaptare la standardele Uniunii Europene

SUBMĂSURA 1.1. Stimularea investițiilor pentru producerea legumelor și a fructelor pe teren protejat (sere de iarnă, solarii și tuneluri).

Sprijinul este acordat pentru compensarea parțială a costului modulelor noi de sere, solarii, tuneluri, al echipamentului, utilajului, materialului de construcție și de acoperire pentru sere, solarii și tuneluri, al materialului neșesut de tip AGRYL și al materialului de mulcire utilizat pentru acoperirea plantelor, inclusiv în câmp deschis, achiziționate începând cu doi ani de subvenționare precedenți și date în exploatare în anul de subvenționare.

Suprafața minimă eligibilă în cadrul prezentei măsuri constituie cel puțin **0,1 ha**.

Sprijinul poate fi acordat pentru suprafețele pe teren protejat sub minimul eligibil de 0,1 ha, dar nu mai puțin de 0,03 ha, dacă producătorul agricol solicitant dispune deja de construcții pe teren protejat și la acestea anexează altele prin completare, formînd o construcție imediat învecinată, cu suprafața cumulativă de 0,1 ha și mai mult.

Valoarea sprijinului constituie:

- **50%** - din costul modulelor de sere, echipamentului, utilajului, materialului de acoperire și de construcție pentru sere, solarii, tuneluri;
- **30%** - din costul materialelor de construcție, acoperire, utilizate la reconstrucția serelor, solariilor și tunelurilor.

Suma maximă pentru un producător agricol este de **1,5 mil. lei**.

SUBMĂSURA 1.2. Stimularea investițiilor pentru înființarea, modernizarea și defrișarea plantațiilor multianuale, inclusiv a plantațiilor viticole și a plantațiilor pomiceole.

Suprafața minimă indivizibilă eligibilă în cadrul prezentei submăsuri este de **0,5 ha** cu excepția defrișării plantațiilor multianuale, iar în cazul investițiilor în teren protejat – **0,1 ha**. Suprafața maximă anuală eligibilă la înființarea plantațiilor multianuale este de **40 ha**, separat, pentru înființarea plantațiilor multianuale, instalarea sistemului de suport și modernizarea acestuia, a echipamentului antigrindină și antiploaie, iar în cazul defrișării plantațiilor multianuale neproductive – **100 ha**.

Srijinul este acordat pentru: înființarea plantațiilor multianuale după cum urmează.

SM 1.2.P Plantații pomicole (inclusiv de culturi nucifere), plantații de arbuști fructiferi și de căpșun,

- livezi de măr - **de la 3 000 lei/ha până la 70 000 lei/ha;**
- livezi de cireș și prun altoit pe portaltoi vegetativ și dotate cu sisteme de irigare - **de la 60 000 lei/ha, la 90 000 lei/ha;**
- livezi de vișin și cais, păr și gutui altoiți și dotate cu sisteme de susținere și irigare - **40 000 lei/ha;**
- livezi de vișin, cireș, cais, prun, piersic, nectarin, precum și păr, gutui - **de la 15 000 lei/ha, la 20 000 lei/ha;**
- livezi de nuc altoit, migdal și alun - **18 000 lei/ha;**
- plantații de cătină albă - **20 000 lei/ha;**
- plantații de căpșun (cu densitatea plantelor la hectar de la 45 000 pînă la 50 999 de bucăți) – **45 000 lei/ha**, de la 51000 de bucăți – **50 000 lei/ha**
- afin (în substrat artificial acid), dotate cu sisteme de irigare, inclusiv plantate pe teren protejat – **50 000 lei/ha;**
- zmeur, mure - **60 000 lei/ha;**
- coacăz, agriș și aronia - **30 000 lei/ha;**
- plantații altoi și portaltoi vegetativ, categoria biologică „bază”, fondate de către pepinierele pomicole autohtone existente ce dispun de o producere anuală de peste 150 000 plante – **50 000 lei/ha.**

Pentru înființarea plantațiilor cu culturi aromatice, medicinale și eterooleaginoase:

- trandafir de ulei - **6 000 lei/ha;**
- levănțică, isop, jaleș - **4 000 lei/ha;**

SM 1.2.V Plantații viticole, înființate în perioada primăvară-vară a anului de subvenționare:

- plantații de preînmulțire altoi – **120 000 lei/ha** iar portaltoi – **100 000 lei/ha;**
- plantații-mamă de categoria „bază”: altoi – **100 000 lei/ha**, portaltoi – **80 000 lei/ha;**
- viță de vie cu soiuri de struguri de masă - **40 000 lei/ha;**
- viță de vie cu soiuri de struguri pentru vin - **de la 25 000 lei/ha, la 40 000 lei/ha;**

Producătorii agricoli pot beneficia de subvenții majorate în cazul înființării:

- plantațiilor viticole compacte, de către grupuri de producători, cu suprafața de cel puțin **50 ha** pe terenuri plane și **25 ha** pe terenuri în pantă – cu **2 500 lei/ha;**
- plantațiilor viticole destinate producerii produselor vitivinicole cu indicație geografică protejată/denumire de origine protejată – cu **2 500 lei/ha**
- plantațiilor viticole cu soiuri de masă și pentru vin, solicitate pe piețele de desfacere a strugurilor și cu soiuri pentru vin autohtone - cu **2 500 lei/ha;**

- plantațiilor viticole cu material săditor de categorie „Certificat”, cu material săditor autohton de categoriile admise – cu **2 500 lei/ha**.
- **sM 1.2.S** Instalarea sistemelor moderne de suporturi în plantațiile multianuale.
- pentru *instalarea/modernizarea sistemelor moderne de suporturi în plantațiile viticole*:
  - *spalier vertical cu pari din aliaje de metal și dispozitive de fixare și tensionare* - **30 000 și 35 000 lei/ha**;
  - *spalier vertical cu pari din lemn confecționați, tratați cu antiseptici și dispozitive de fixare și tensionare* - **25 000 și 30 000 lei/ha**;
  - *spalier vertical obișnuit cu pari noi din beton armat sau lemn* - **20 000 lei/ha**.
  - de tip „Pergolă/Tendone” – **100 000 lei/ha** și, respectiv, **120 000 lei/ha**;
  - de tip „Gable” – **40 000 lei/ha** și, respectiv, **50 000 lei/ha**;
- pentru *instalarea sistemelor de suporturi în plantațiile pomicole tinere* - **50%** din valoarea sistemului de suport, fără TVA, maxim **40 000 lei/ha**;

sM 1.2.A Instalarea în plantațiile multianuale a echipamentului *antigrindină și antiploaie*;

- pentru echipament antigrindină nou, achiziționat în perioada a doi ani precedenți celui de subvenționare, inclusiv în rate – **50%** din valoarea echipamentului. Subvenția se va calcula după achitarea ultimei rate și trecerea în proprietate a echipamentului antigrindină, dar nu mai mult de **100 mii lei/ha**;
- pentru echipament antiploaie nou, **40%** din valoarea:
  - *plasei antiploaie*, maxim **100 000 lei/ha**;
  - *plasei combinate* - antiploaie și antigrindină, maxim **200 000 lei/ha**.
- pentru echipament antiîngheț bazat pe apă, achiziționat în perioada a 2 ani de subvenționare, și dat în exploatare începând cu data de 1 noiembrie a anului în curs de subvenționare – **50%** din valoarea echipamentului, dar nu mai mult de **50 000 lei/ha**.

sM 1.2.D Defrișarea plantațiilor multianuale, începând cu anul de subvenționare, în conformitate cu Hotărârea Guvernului nr. 705 din 20 octombrie 1995 privind modul de înregistrare la venituri, punere pe rod, casare și defrișare a plantațiilor perene, în cazul plantațiilor pomicole și respectiv Legea viei și vinului nr. 57-XVI din 10 martie 2006;

- pentru *defrișarea plantațiilor multianuale* - (pomicole, nucifere și viticole, exceptând plantațiile de culturi bacifere) – **10,0 mii lei** per hectar, cu asumarea și realizarea angajamentului de a întreține terenurile agricole conform bunelor practici agricole pentru următorii 3 ani.

SUBMĂSURA 1.3. Stimularea investițiilor pentru *procurarea tehnicii și utilajului agricol convențional*.

Subvenția se acordă pentru procurarea de tractoare, combine, alte mașini și utilaje agricole, cu anul producerii nu mai mic de doi ani de subvenționare, achiziționate, începând cu 1 noiembrie al anului de subvenționare, de la furnizori/distribuitori din țară, sau importate direct de către producătorul agricol.

Pentru tehnica și utilajul agricol nou, procurate începând cu anul trei precedent celui de subvenționare prin intermediul *companiilor de leasing sau în rate*, producătorul agricol va avea

dreptul să solicite subvenția odată cu achitarea *ultimei rate în anul de subvenționare și trecerea în proprietate a tehnicii și utilajului agricol nou*, iar valoarea subvenției se va calcula din ratele achitate, exceptând plățile aferente leasingului. Pentru tehnica și utilajul agricol procurat în leasing/rate, anul producerii nu va fi mai mic de doi ani de la anul primei facturări.

Mărimea sprijinului acordat se calculează sub formă de compensație în proporție de **25%** din cost (per unitate), maxim **300 000 lei/beneficiar**, cu excepția combinelor autopropulsate de recoltare a strugurilor pentru care suma maximală va constitui **750 000 lei/beneficiar**.

SUBMĂSURA 1.4. Stimularea investițiilor pentru utilizarea și renovarea tehnologică a fermelor zootehnice.

Mărimea sprijinului acordat se calculează sub formă de compensație din costul utilajului tehnologic nou, achitat integral, destinat dotării și modernizării fermelor zootehnice, inclusiv construcția/reconstrucția fermelor zootehnice de bovine, suine, ovine și caprine.

Valoarea sprijinului se calculează după cum urmează:

- pentru *fermele zootehnice de bovine destinate creșterii și întreținerii bovinelor* - **50%** din cost; maxim - **3 mil. lei/beneficiar**;
- pentru *fermele zootehnice apicole* - **50%** din cost; maxim - **500 000 lei**;
- pentru *fermele zootehnice de alte specii din domeniul agricol* (inclusiv a materialelor de construcție și lucrărilor de proiectare, pentru fermele zootehnice de ovine și caprine) - **30%** din cost; maxim - **1,5 mil. lei**.
- solicitanții de subvenții, deținători de certificate *ISO 22000, HACCP, GlobalGAP* eliberate în anul de subvenționare – beneficiază suplimentar de **50%** din costul certificatului, dar nu mai mult de **15 000 lei per beneficiar**.

SUBMĂSURA 1.5. Stimularea procurării animalelor de prăsilă și menținerii fondului genetic al acestora.

Sprijinul este acordat pentru compensarea parțială a investiției la procurarea animalelor de prăsilă de la ferme de prăsilă, incluse în Nomenclatorul raselor, tipurilor și crosurilor de animale, omologate (raionate) în Republica Moldova, inclusiv din import, începând cu 1 noiembrie al anului de subvenționare.

Valoarea subvenției se calculează:

- **50%** pentru *vaci primipare, junci și juninci cu vârsta de cel puțin 12 luni*, maxim **2,5 mil. lei/beneficiar**;
- **30%** pentru *vieri cu vârsta de 4-8 luni și scrofițe neînsămânțate cu vârsta de 5-8 luni*, maxim **500 000 lei/beneficiar**;
- **50%** pentru *berbeci și țapi cu vârsta de 6-20 luni*, maxim **200 000 lei/beneficiar**;
- **50%** pentru *mioare și căprițe cu vârsta de 6-20 luni*, maxim **500 000 lei/beneficiar**;
- **50%** pentru *iepure de casă de reproducție*, maxim **200 000 lei/beneficiar**;
- **50%** pentru *măți de albine cu vârsta de cel mult 3 luni*, maxim **100 000 lei/beneficiar**;
- **50%** pentru *roiuri de albine cu măți cu vârsta de cel mult 3 luni*, maxim **200 000 lei/beneficiar**.

În cadrul prezentei măsuri se acordă subvenții producătorilor agricoli pentru procurările anuale a unui efectiv minim de la:

3 - vaci/junci la fermele de bovine;

5 - scroafe/scrofițe la fermele de porcine;

10 - oi/capre la fermele de ovine/caprine;

10 - iepuroaice la fermele de iepuri;

30 - măști de albine/roiuri de albine.

SUBMĂSURĂ 1.7. Stimularea creditării producătorilor agricoli de către băncile comerciale și instituțiile financiare nebancale

Sprijinul este acordat producătorilor agricoli care au obținut credite în anii precedenți și în anul curent de subvenționare de la băncile comerciale și instituții financiare nebancale înregistrate pe teritoriul Republicii Moldova, și le deservește conform contractelor de credit, pentru achiziționarea următoarelor bunuri și servicii:

1. semințe, material săditor și sistem de suport;
2. combustibil și lubrifianti;
3. îngrășăminte (minerale și organice), inclusiv mijloace de protecție a plantelor și animalelor;
4. furaje;
5. module de seră, peliculă și alte materiale pentru construcția/reconstrucția de sere, solarii și tuneluri;
6. procurarea tehnicii și utilajului agricol, echipamentului ce formează sisteme de irigare, echipamentelor antigrindină și antiploaie;
7. procurarea utilajului tehnologic, materialelor de construcție, pentru infrastructura fizică, utilării și renovării exploatarei agricole;
8. procurarea animalelor de prăsilă;
9. construcția și dotarea tehnologică a pensiunilor agroturistice;
10. procurarea echipamentelor tehnologice și a utilajelor în scopul dezvoltării infrastructurii postrecoltare și prelucrare primară în localitățile rurale.

Suma maximală a subvenției acordate unui beneficiar constituie **100 000 lei** cu excepția creditelor accesate prin intermediul proiectelor investiționale și programe de asistență externă în sectorul agricol și mediul rural, gestionate de unitățile de implementare, plafonul va constitui **150 mii lei**.

În cazul accesării creditelor ordinare, dar și a celor accesate prin intermediul proiectelor investiționale și programelor de asistență externă, suma subvenției va fi calculată cumulativ, dar nu va depăși **150 mii lei**.

Pentru grupurile de producători (creditele accesate de grup) plafonul va constitui **300 mii lei**.

Creditele overdraft nu sunt eligibile în cadrul prezentei submăsuri, indiferent de sursa lor. Pentru creditele destinate susținerii tinerilor, cu porțiuni de grant, valoarea subvenției se va calcula din valoarea dobânzii achitate a creditul de bază fără porțiuni de grant, ce urmează a fi rambursat.

SUBMĂSURĂ 1.7A. Stimularea mecanismului de asigurare a riscurilor în agricultură

Mijloacele financiare prevăzute se utilizează la subvenționarea primelor de asigurare a producătorilor agricoli, în baza contractelor de asigurare a riscurilor de producție în agricultură, în conformitate cu Legea nr. 243-XV din 8 iulie 2004 și în baza Listei riscurilor pentru a căror asigurare se subvenționează, primele de asigurare în fitotehnie, horticultură, viticultură și zootehnie și Listei culturilor agricole și a speciilor de animale și păsări.

Cuantumul maxim al subvenției nu va depăși plafonul de **400 000 lei** pentru unul și același producător agricol.

MĂSURĂ 2.

Investiții în prelucrarea și comercializarea produselor agricole

Submăsura 1.6. Stimularea investițiilor pentru dezvoltarea infrastructurii postrecoltare și procesare.

Sprijinul este acordat pentru compensarea parțială la procurarea cu achitare integrală a echipamentelor tehnologice și utilajelor noi, inclusiv a materialelor de construcție, începând cu anul doi precedent celui de subvenționare și date în exploatare, începând cu 1 noiembrie al anului de subvenționare, destinate:

1. construcției depozitelor frigorifice de păstrare a fructelor, strugurilor și legumelor, caselor de ambalare;
2. prelucrare primară/finită, procesare, uscare și congelare a fructelor, strugurilor, legumelor și cartofilor;
3. prelucrare primară/finită, uscare, condiționare, depozitare, păstrare și ambalare a cerealelor, oleaginoaselor, florii-soarelui și soia;
4. prelucrare primară/finită, ambalare, refrigerare, congelare, procesare și păstrare, inclusiv analize, a cărnii, laptelui, mierii de albine.

În cadrul prezentei submăsuri sunt eligibile grupurile de producători ai căror membri nu dispun de infrastructură similară anterior subvenționată din Fond sau alte proiecte ale partenerilor de dezvoltare, cu condiția că infrastructura similară anterior subvenționată nu depășește 40% din capacitatea infrastructurii pentru care grupul de producători solicită subvenția.

În cadrul prezentei măsuri pot beneficia de subvenții, solicitanții care:

- realizează investiția într-o localitate rurală;
- dețin bază de producție proprie, cel puțin 50% din capacitatea de păstrare/prelucrare eligibilă pentru subvenționare.

Sarcina demonstrării deținerii bazei materiale de producție este pusă pe seama solicitantului – prin documente ce confirmă activitatea agricolă pe ultimii 3 ani (inclusiv a membrilor, în cazul grupurilor de producători), contracte de societate civilă, confirmări de la primării, acte de plantare multianuală, inputuri (semințe, îngrășăminte, material săditor, utilaj agricol), dovada contractării unor credite cu destinație agricolă, rapoarte statistice, contracte de arendă a terenurilor agricole), care vor fi incluse, în mod obligatoriu, în planul de afaceri. Pentru grupurile de producători, drept confirmare va servi baza de producție, inclusiv de terenuri, deținute în total de membrii grupului de producători.

Solicitanții de subvenții, deținători de certificate *ISO 22000*, *HACCP*, *GlobalGAP* eliberate în anul de subvenționare – beneficiază suplimentar de **50% din costul certificatului**, dar nu mai mult de **15 000 lei per beneficiar**.

sM 1.6.1. Case de ambalare și frigidere de păstrare a fructelor, strugurilor și legumelor

Mărirea subvenției se calculează sub formă de compensație în valoare de 50%, dar nu mai mult de 3,0 mil. lei per beneficiar, cu excepția grupurilor de producători, pentru care plafonul va constitui 4,5 mil.lei., din valoarea echipamentelor, utilajelor instalate și materialelor de construcție pentru investițiile realizate în construcția de:

- depozite frigorifice de păstrare a fructelor, strugurilor și legumelor;
- case de ambalare.

sM 1.6.2. Procesare, uscare și congelare a fructelor, strugurilor, legumelor și cartofilor

Mărirea subvenției se calculează: **40%** din valoarea echipamentelor și utilajelor instalate, pentru prelucrarea primară/finită, procesarea, uscarea și/sau congelarea fructelor, strugurilor, legumelor și cartofilor, maxim **3 mil. lei/beneficiar** cu excepția grupurilor de producători, pentru care plafonul va constitui **4,5 mil.lei**.

sM 1.6.3. Prelucrare, uscare și condiționarea cerealelor, oleaginoaselor, florii-soarelui și a soiei

Mărirea subvenției se calculează: **40%** din valoarea echipamentelor și utilajelor instalate la întreprinderile agricole, amplasate în localitățile rurale, pentru prelucrarea primară/finită, uscarea, condiționarea, depozitarea, păstrarea și ambalarea cerealelor, oleaginoaselor, inclusiv culturi aromatice, medicinale și eteroleaginoase; maxim **1,5 mil. lei/ beneficiar**.

sM 1.6.4. Prelucrare primară, ambalare, refrigerare, congelare și păstrare a cămii, procesare, ambalare și păstrare a laptelui, precum și analizei mierii de albine

Mărirea subvenției se calculează:

- **50%** din valoarea echipamentelor și utilajelor destinate prelucrării primare/finite, ambalare, procesare și păstrare a laptelui, mierii de albine, inclusiv utilajelor destinate analizei, precum și prelucrării primare a cămii (abatoare), maxim **2 mil. lei/beneficiar**.
- **30%** din valoarea echipamentelor și utilajelor destinate prelucrării primare/finite, ambalare, refrigerare, congelare, procesare și păstrare a cămii; maxim **1 mil. lei**.

SUBMĂȘURA 1.8. Stimularea constituirii și funcționării grupurilor de producători agricoli

Sprrijinul financiar se calculează reieșind din valoarea producției comercializate anual de către grupul de producători, conform actelor confirmative, după cum urmează:

5% - în *primul an* de activitate;

4% - în *al doilea an* de activitate;

3% - în *al treilea an* de activitate;

2% - în *al patrulea an* de activitate;

1% - în *al cincilea și în următorii ani* de activitate a grupului de producători.

Sprrijinul financiar nu va depăși suma de **1,5 mil. lei**. În cazul produselor de origine vegetală, valoarea minimă a producției comercializate eligibilă pentru sprrijin financiar este de **1,0 mil. lei**. În cazul grupurilor de producători recunoscute în cursul primului lor an de activitate, sprrijinul financiar poate fi solicitat în funcție de activitatea economică realizată în ultimul semestru, pe baza dărilor de seamă prezentate pentru perioada respectivă, ținând cont de valoarea minimă a producției comercializate.

SUBMĂSURA 1.9. Stimularea activităților de promovare pe piețele externe

Alocarea mijloacelor financiare pentru susținerea inclusiv a grupurilor de producători prin intermediul asociațiilor profesionale din domeniul agricol în participarea și organizarea de expoziții, târguri, concursuri, cu profil agroalimentar, inclusiv în rețelele de comercializare pe piața externă, în scopul sporirii competitivității și promovării produselor agricole și, cu excepția cheltuielilor acoperite de alte instituții și parteneri de dezvoltare agroalimentare autohtone, pentru:

1. compensarea cheltuielilor de participare și organizare la expoziții, târguri, concursuri, cu profil agroalimentar, inclusiv în rețelele de comercializare pe piața externă cu excepția cheltuielilor acoperite de alte instituții și parteneri de dezvoltare:
  - a. cheltuielile de arendă a spațiului expozițional;
  - b. cheltuielile de construcție a standurilor de prezentare, bannerelor, panourilor;
  - c. costurile taxelor de participare;
  - d. costurile mostrelor utilizate în procesul de promovare;
  - e. achiziționare de spațiu mass media pentru diseminarea informațiilor de promovare a produselor agricole și agroalimentare.
2. compensarea cheltuielilor pentru înregistrarea produselor cu indicație geografică protejată, denumire de origine a produselor și specialitate tradițională garantată.

Mărima sprijinului constituie 50% din costul cheltuielilor dar nu mai mult de:

- **100 000 lei/beneficiar**, pentru participare în cadrul expozițiilor, târgurilor, concursurilor, cu profil agroalimentar, organizate peste hotarele țării;
- **30 000 lei** pentru indicație geografică protejată, denumire de origine a produselor și specialitate tradițională garantată.

MĂSURA 3.

Pregătirea pentru implementarea acțiunilor referitoare la mediul și spațiul rural

SUBMĂSURA 2.1. Stimularea investițiilor pentru consolidarea terenurilor agricole

Sprijinul este acordat producătorilor agricoli care au consolidat, începând cu 1 noiembrie al anului doi celui de subvenționare, cel puțin 3 parcele de teren, fiind adiacente

una față de alta, prin metoda vânzării-cumpărării, schimbului, donației, inclusiv care au efectuat comasarea a cel puțin 3 parcele de teren agricol, în vederea formării unui singur bun imobil.

Subvenția acordată în cazul prezentei submăsuri constituie 50% din:

- 1) taxa de stat și plata pentru serviciile notariale, la autentificarea notarială a contractelor de vânzare-cumpărare, schimb, donație a terenurilor agricole, precum și cheltuielile de înregistrare a contractelor menționate, la oficiile cadastrale teritoriale
- 2) costul lucrărilor cadastrale în cazul comasării, în vederea formării unui singur bun imobil, maxim **500 lei/parcelă**.

Suma totală a subvenției pe care o poate solicita un producător agricol în cadrul prezentei măsuri constituie **100,0 mii lei**.

SUBMĂSURĂ 2.2. Stimularea investițiilor pentru procurarea echipamentului de irigare

Mărimea sprijinului acordat se calculează sub formă de compensație pentru echipamentul nou procurat începând cu doi ani precedenți celui de subvenționare în proporție de:

- **50%** din costul sistemelor noi de irigare prin picurare/microaspersiune și instalat, maxim **1 mil. lei/beneficiar**;
- **40%** din costul sistemului de irigare prin aspersiune/sistemelor mobile de irigare, maxim **800 000 lei/beneficiar**;
- **50%** din costul stației de pompare, stației de fertigare, geomembranei, geotextilului pentru captarea apei, maxim **1 mil. lei/beneficiar**;
- **50%** din costul echipamentului care formează rețelele de aducție și/

sau de distribuție, maxim **2,5 mil. lei/beneficiar**;

- **50%** din costul sistemului de tratare a apei pentru irigare, dar nu mai mult de **2,0 mil. lei per beneficiar**.

SUBMĂSURA 2.3. Stimularea producătorilor agricoli pentru compensarea cheltuielilor la irigare

Mărimea subvenției se acordă producătorilor agricoli, inclusiv prin intermediul asociațiilor utilizatorilor de apă, pentru compensarea parțială a cheltuielilor suportate la pomparea/repomparea apei pentru irigare, în perioada mai - octombrie a anului curent de subvenționare, după cum urmează:

1. **50%** din costul *cheltuielilor suportate la utilizarea energiei electrice la pomparea apei din sistemele de irigare centralizate conform actelor de pompare;*
2. **80%** din costul *cheltuielilor suportate la utilizarea energiei electrice la repomparea apei de două și mai multe ori din sistemul de irigare centralizat conform actelor de pompare;*
3. **1,2 lei** pentru *fiecare 1m³ de apă utilizată efectiv la irigație prin sistemele de irigare altele decât cele sus-menționate, conform rapoartelor privind utilizarea apei, în cazul existenței contorului cu sigila administrația publică locală de nivelul I.*

Subvenția va fi acordată **solicitanților care vor demonstra prin forma de raportare 29-agr că au obținut sporirea randamentului producerii pe terenurile irigate, cu excepția plantațiilor multianuale tinere și culturi agricole destinate producerii de semințe, care va constitui cel puțin:**

- a. **culturile legumicole - 60 t/ha;**
- b. **plantații pomicole, inclusiv: sâmburoase – 15 t/ha, sămânțoase – 40 t/ha;**
- c. **sfecla de zahăr – 50 t/ha**
- d. **plantații viticole, inclusiv: soiuri de masă – 15 t/ha, soiuri tehnice – minim 12 t/ha;**
- e. **porumb zaharat -15 t/ha;**
- f. **mazăre -5 t/ha;**
- g. **pepinierile viticole și pomicole - 50% randament de material săditor**

standard.

Suma maximală a subvenției acordate unui singur beneficiar în cadrul prezentei măsuri constituie **500 000 lei**, cu excepția asociațiilor utilizatorilor de apă pentru irigare.

SUBMĂSURĂ 2.4. Stimularea investițiilor pentru procurarea echipamentului No-Till și Mini-Till

Mărimea sprijinului acordat se calculează sub formă de compensație în proporție de **30%** din cost per unitate, dar nu mai mult de **500 mii lei** per beneficiar, pentru utilajul agricol nou procurat în anul în curs de subvenționare de la furnizori/distribuitori din țară, sau importat direct de către producătorul agricol, cu anul producerii începând cu anul doi precedent celui de recepționare a cererii de subvenționare.

Pentru utilajul agricol nou procurat începând cu anul trei precedent celui de subvenționare prin intermediul companiilor de leasing sau în rate, producătorii agricoli vor avea dreptul să solicite subvenția odată cu achitarea ultimei rate în anul de subvenționare și trecerea în proprietate a utilajului agricol nou, iar valoarea subvenției se va calcula din ratele achitate exceptând plățile aferente leasingului.

Pentru utilajul agricol nou procurat în leasing, anul producerii nu va fi mai mic de doi ani de la anul primei facturări.

Solicitanții de subvenții, care începând cu anul precedent de subvenționare, au procurat echipament no-till și mini-till, trebuie să dețină cel puțin 5 ha teren agricol în condițiile legii și tractorul necesar cu cai putere pentru tractare.

SUBMĂSURĂ 2.5. Susținerea promovării și dezvoltării agriculturii ecologice

Sprijinul este acordat pentru producătorii care sunt înregistrați în sistemul de agricultură ecologică, ca plată compensatorie pentru pierderile de venit și costurile suplimentare suportate de beneficiarii care încheie angajamente voluntare și se angajează să rămână în acest sistem de agricultură pe o durată de **5 ani**. Beneficiarii subvenției vor restitui sumele încasate prin prezenta hotărâre doar în

cazul în care nu se mențin în sistemul de agricultură ecologică timp de **5 ani**.

Sprijinul financiar este acordat pentru conversie la agricultura ecologică și pentru menținerea agriculturii ecologice în domeniul producției vegetale și apiculturii ecologice. Mărimea sprijinului acordat se calculează sub formă de cuantum, exprimat ca sumă fixă la unitate de suprafață și constituie:

1) *pentru perioada de conversie la metodele de agricultură ecologică pentru următoarele culturi:*

- *livezi, vii, arbuști fructiferi și căpșun* - de la **1 500 lei până la 2 500 lei** pentru 1 ha de teren agricol, în funcție de anul supunerii procesului de conversiune;
- *plante medicinale și eterooleginoase* - de la **1 300 lei până la 2 000 lei** pentru 1 ha de teren agricol, în funcție de anul supunerii procesului de conversiune;
- *culturi de câmp, pășuni și finețe* - de la **800 lei până la 1 000 lei** pentru 1 ha de teren agricol, în funcție de anul supunerii procesului de conversiune;
- *legume* - de la **2 000 lei până la 3 500 lei** pentru 1 ha de teren agricol, în funcție de anul supunerii procesului de conversiune;
- *apicultură* - pentru o familie de albiși în perioada de conversie - **3 000 lei/ familie de albiși**.

Perioada pentru conversia la metodele de agricultură ecologică este de 2 ani (pentru culturi anuale) sau 3 ani (pentru culturile multianuale)

Perioada de conversie a produselor apicole este de 12 luni.

2) *pentru menținerea practicilor de agricultură ecologică:* **20%** - pentru produsele certificate ecologic, conform facturilor prezentate, iar în cazul exportului se prezintă copia de pe declarația vamală și complementară, cu anexarea invoice-ului.

Valoarea maximă a suportului acordat în scopul menținerii practicilor de agricultură ecologică pentru un beneficiar nu va depăși suma de **200 000 lei**.

MĂSURA 4.

Îmbunătățirea și dezvoltarea infrastructurii rurale

Alocarea mijloacelor financiare pentru:

1. construcția/reconstrucția și renovarea infrastructurii, aferentă

exploatațiilor agricole, deținute legal, procurate, începând cu anul precedent celui de subvenționare și date în exploatare, începând cu 1 noiembrie al anului precedent celui de subvenționare pentru:

- a. construcția și reabilitarea drumurilor și podurilor de acces la exploatațiile agricole;
  - b. construcția și reabilitarea sistemelor de alimentare cu gaz, apă și sisteme de canalizare pentru exploatațiile agricole;
  - c. liniile și echipamentul de alimentare cu energie electrică;
  - d. construcția și reabilitarea bazinelor de acumulare a apei pentru irigare, precum și construcțiile hidrotehnice aferente acestora (diguri, sisteme de scurgere);
  - e. investițiile efectuate în construcția sistemelor de producere a energiei regenerabile;
2. construcția/ reconstrucția și renovarea pensiunilor agroturistice rurale, cu respectarea limitelor de cazare stabilite prin Normele metodologice și criteriile de clasificare a structurilor de primire turistică cu funcțiuni de cazare și servire a mesei, în cadrul exploatațiilor agricole, deținute în proprietate, procurarea de utilaje, echipamente și instalații noi conexe activității de agroturism, începând cu anul doi precedent celui de subvenționare și date în exploatare, începând cu 1 noiembrie al anului precedent celui de subvenționare:
- a. construirea, modernizarea sau extinderea clădirilor operaționale și instalațiilor aferente, rețele de utilități, construcții speciale pentru utilități, cu respectarea limitelor de cazare stabilite prin Normele metodologice și criteriile de clasificare a structurilor de primire turistică cu funcțiuni de cazare și servire a mesei;
  - b. achiziționarea de utilaje, echipamente și instalații noi, echipament IT și software pentru administrarea afacerii;
  - c. articole de mobilier pentru utilizare în cadrul afacerii, unelte și dispozitive, inclusiv cele pentru protecția împotriva incendiilor și pentru protecția muncii;

- d. lucrări pentru pregătirea terenurilor aferente pensiunilor turistice, de recreere și divertisment în zonele rurale (cuprinzând alei și platforme, spații verzi, terenuri de sport și piste, zone de campare, baruri-terase în aer liber).
3. crearea sau extinderea unităților meșteșugărești – ateliere de lucrare a lemnului, de confecționat obiecte artisanale, obiecte din ceramică, de croitorie, broderie, tricotaje, împletituri, de fierărie, de prelucrare a pieilor, papurei, răchitei și altele:
  - a. construcția, modernizarea și extinderea clădirilor operaționale și a utilităților conexe unităților meșteșugărești;
  - b. achiziționarea de utilaje, echipamente și instrumente noi specifice activităților meșteșugărești, incluzând echipamente și dispozitive pentru utilități;
  - c. articole de mobilier, unelte și dispozitive, inclusiv hardware și produse software, pentru prelucrarea și marketingul produselor meșteșugărești.

Mărimea sprijinului acordat se calculează în proporție de:

1. pentru construcția și reabilitarea drumurilor și podurilor de acces:
  - 50% din costul investiției realizate în construcția drumurilor și podurilor de acces la exploatațile agricole, maxim 500 000 lei/beneficiar;

- 40% din costul investiției realizate în reconstrucția drumurilor și podurilor de acces la exploatațile agricole, maxim 300 000 lei/beneficiar;
- 2. **pentru construcția și reabilitarea infrastructurii aferente exploatații agricole:**
  - 50% din costul investiției realizate în construcția sistemelor de alimentare cu gaz, apă și sisteme de canalizare/sanitație; liniilor și echipamentului de alimentare cu energie electrică, maxim 600 000 lei/beneficiar;
  - 40% din costul investiției realizate în reabilitarea/renovarea sistemelor de alimentare cu gaz, apă și sisteme de canalizare/sanitație; liniilor și echipamentului de alimentare cu energie electrică pentru exploatațile agricole, maxim 400 000 lei/beneficiar;
- 3. **pentru construcția și reconstrucția bazinelor de acumulare a apei pentru irigare, precum și construcțiilor hidrotehnice aferente acestora:**
  - 50% din costul investiției realizate în construcția bazinelor de acumulare a apei pentru irigare, precum și construcțiilor hidrotehnice aferente acestora,

➤ **MĂSURA 4.** Îmbunătățirea și dezvoltarea infrastructurii rurale

maxim 500 000 lei/beneficiar;

- 40% din costul investiției realizate în reconstrucția/renovarea sistemelor de alimentare cu gaz, apă și sisteme de canalizare; liniilor și echipamentului de alimentare cu energie electrică pentru exploatațile agricole, maxim 300 000 lei/beneficiar;
- 4. *pentru utilajul, echipamentul și instalațiile de producere a energiei regenerabile:*
  - **50%** din costul investiției eligibile subvenționării, **maxim 800 000 mii lei/beneficiar;**
- 5. *construirea și modernizarea de pensiuni agroturistice rurale:*
  - **50%** din costul investiției realizate eligibilă subvenționării, **maxim 1 mil. lei/beneficiar;**
- 6. *crearea sau extinderea unităților meșteșugărești:*
  - **50%** din costul investiției realizate, **maxim 30 000 lei/beneficiar.**

MĂSURA 5.

Servicii de consultanță și formare

Srijinul financiar se va acorda producătorilor agricoli prin intermediul companiilor de consultanță și asociațiilor de profil pentru:

- instruiiri specializate pentru producătorii agricoli;
- elaborarea planului de afaceri, inclusiv asistență consultativă la depunerea cererii de solicitare a srijinului financiar la oficiile teritoriale AIPA;
- acordarea suportului la elaborarea pachetului de documente în scopul atragerii surselor financiare adiționale.

Mărirea srijinului financiar se va acorda în baza Listelor producătorilor agricoli prezentate de către companiile de consultanță și va constitui **50%** din valoarea serviciilor prestate, **maxim 4 000 lei/beneficiar pe parcursul unui an.**

Mărirea srijinului financiar acordat unui producător agricol în cadrul unui an de subvenționare, cumulativ pe toate măsurile de srijin nu va depăși suma de 3,0 mil. lei per beneficiar, iar pentru grupurile de producători plafonul va fi în limita de 4,5 mil. lei.

a) ordin de plată – document contabil în baza căruia se efectuează transferul resurselor financiare, precum și confirmarea oricărei forme de achitare admisă pe teritoriul republicii;

b) an de subvenționare – perioadă cuprinsă între 1 noiembrie a anului precedent și 31 octombrie a anului curent;

c) casă de ambalare – exploatație agricolă compusă dintr-un frigider sau depozit agricol, în cadrul căruia sînt instalate componente tehnice adiționale, utilizate, în complex sau separat, la curățarea, spălarea, sortarea și ambalarea fructelor, strugurilor și/sau legumelor;

d) comasare – modalitate de formare a unui teren agricol prin unirea a două sau a mai multe terenuri agricole înregistrate, avînd hotare comune, inclusiv hotare ce trec pe peretele comun, aparținînd unuia și aceluiași proprietar sau aflîndu-se în proprietatea comună a acelorași persoane, la cererea lor;

e) companie de consultanță – agent economic selectat de către Ministerului Agriculturii, Dezvoltării Regionale și Mediului, în baza Regulamentului aprobat prin ordinul ministrului agriculturii, dezvoltării regionale și mediului, pentru prestarea serviciilor de consultanță și formarea producătorilor agricoli, inclusiv ONG-uri care reprezintă asociații profesionale ale fermierilor;

f) date neveridice – informații conținute în documentele anexate la cererea de solicitare a subvenției, dar care nu corespund realității, constatate în procesul examinării dosarelor de subvenționare sau controalelor, referitoare la volumul și cantitatea lucrărilor/bunurilor supuse subvenționării, suprafețelor plantațiilor înființate;

g) defrișare – eliminare completă din plantațiile multianuale casate a arborilor, butucilor, trunchiurilor și rădăcinilor acestora și finalizarea acestui procedeu cu lucrarea adîncă și superficială a solului, în vederea utilizării ulterioare în circuitul agricol ca teren arabil;

h) echipament antigrindină – sistem utilizat în complex pentru protecția plantațiilor multianuale de efectele negative ale căderilor de grindină, format din plasă antigrindină, stîlpi, ancore, funii metalice, elemente anticufundare, precum și diverse materiale de fixare, întindere, conexiuni și alte consumabile pentru instalarea și funcționarea sistemului;

i) echipament antiploaie – sistem utilizat în complex pentru protecția plantațiilor multianuale de precipitațiile atmosferice sub formă de ploi abundente și/sau îndelungate în perioada de coacere a fructelor, pentru evitarea suprasaturației pulpei cu apă, format din plasă combinată antiploaie și antigrindină sau separată, funii metalice, diverse materiale de fixare, întindere, conexiuni și alte consumabile pentru instalarea și funcționarea sistemului;

j) exploatație agricolă – formă complexă de organizare a proprietății, prin care se pun în valoare pămîntul, animalele și celelalte mijloace de producție, interconectate într-un sistem unitar, în vederea executării de lucrări, prestării de servicii și a obținerii eficiente de produse agricole;

k) femeie fermier – producător agricol înregistrat într-o localitate rurală, al cărei fondator/fondatori și administrator este/sînt femei;

l) fermă zootehnică – exploatație agricolă destinată creșterii și întreținerii animalelor, compuse din construcții, utilaje tehnologice, amenajări și dotări speciale, autorizată în modul stabilit pentru obținerea producției de origine animală;

m) listă de interdicție a beneficiarilor de subvenții – înscris oficial, întocmit de către autoritatea responsabilă de administrarea Fondului Național de Dezvoltare a Agriculturii și Mediului Rural, cu scopul de a limita, pentru o perioadă de 5 ani consecutivi, accesarea de subvenții de către solicitanți/beneficiari de subvenții care au prezentat date neveridice în vederea obținerii subvenției sau au admis încălcarea altor condiții asumate prin declarația pe propria răspundere depusă la dosarul de subvenționare;

n) localitate rurală – sate, comune, inclusiv localități care, conform legii, au statut de oraș, cu excepția mun. Chișinău și mun. Bălți;

o) pensiune agroturistică – structură de primire turistică, situată într-o localitate rurală, destinată cazării turiștilor, cu o capacitate între 3 și 20 de camere, funcționând în cadrul unei exploatații agricole, care asigură o parte din alimentația turiștilor cu produse din gospodăria proprie;

p) rețea de aducțiune – rețea formată din canale, conducte sau jgheaburi de diferite ordine, cu rol de a conduce apa de la sursă la rețeaua de distribuție pe terenul de irigație;

q) rețea de distribuție – rețea formată din canale, conducte sau jgheaburi de diferite ordine, cu rol de conducere a apei până la sectoarele de irigație;

r) sistem de irigare – rețea hidraulică constituită în complex sau separat din stații de pompare, stații de fertigare, inclusiv accesorii (conducte, fittinguri, conexiuni noi ș.a.), precum geomembrană și geotextil pentru captarea apei, utilizate în scopul irigației terenurilor agricole (inclusiv a terenurilor agricole protejate);

s) suprafață indivizibilă – suprafață valorificată cu plantații multianuale (viticole, pomicole, arbuști fructiferi și căpșun), constituită din parcele, amplasate pe același sector (câmp) sau pe sectoare imediat învecinate, despărțite doar de drumuri de acces;

ș) sistem de suporturi – mijloace de susținere a butucilor viței de vie, a pomilor și arbuștilor fructiferi, constituite în complex din pari frunțași, pari mijlocași, tutori, tălpi antiscufundare, ancore, șirme, elemente de fixare a parilor frunțași și a șirmelor, precum și de tensionare a șirmelor;

t) modernizarea sistemului de suport – înlocuirea integrală sau parțială (principalele elemente de construcție) a sistemului vechi de suporturi în plantațiile viticole pe rod cu un sistem de suporturi ce permite recoltarea mecanizată a soiurilor de struguri pentru vin și obținerea unei producții competitive de struguri pentru masă;

ț) tânăr fermier – producător agricol persoană fizică sau juridică, înregistrat într-o localitate rurală, al cărei fondator și administrator unic este persoana fizică cu vârsta între 18–35 de ani la data depunerii cererii de acordare a sprijinului financiar nerambursabil, care deține competențele și calificările profesionale corespunzătoare și care se inițiază pentru prima dată într-o exploatație agricolă ca administrator al acesteia.

Nr d/o	Secțiile/serviciile teritoriale (adresa sediului)	Unitățile administrativ-teritoriale (raioanele) din raza de acțiune (activitate) a secției/ serviciului teritorial(e)	Nr. de telefon
1	Secția teritorială Cahul (or. Cahul, str. Independenței, 2)	Cahul Taraclia Cantemir Vulcănești	0(299) 3-31-21
2	Secția teritorială Edineț (or. Edineț, Șos. Bucovinei, 37)	Edineț Briceni Ocnița Dondușeni	0(246) 2-41-12
3	Secția teritorială Chișinău (mun. Chișinău, bd. Ștefan cel Mare, 162, etaj. 12, bir. 1210)	mun. Chișinău Ialoveni Strășeni Criuleni Anenii Noi Dubăsari	0(22) 22-03-93
4	Secția teritorială Bălți (mun. Bălți, str. Calea Leșilor, 26, etaj. 3)	mun. Bălți Glodeni Râșcani Fălești Drochia Sângerei	0(231) 3-56-04
5	Serviciul teritorial Orhei (or. Orhei, bd. M. Eminescu, 2)	Orhei Telenești Rezina Șoldănești	0(235) 3-32-91
6	Serviciul teritorial Ungheni (or. Ungheni, str. Națională, 7)	Ungheni Călărași Nisporeni	0(236) 2-52-49
7	Serviciul teritorial U.T.A. Găgăuzia (or. Comrat, str. Pobedi 58)	Comrat Ceadir-Lunga Basarabasca	0(298) 2-97-79
8	Serviciul teritorial Florești (or. Florești, str. Victoriei, 2)	Florești Soroca	0(250) 2-70-22
9	Serviciul teritorial Căușeni (or. Căușeni, str. Matevici, 9, of. 40)	Căușeni Ștefan Vodă	0(243) 2-11-10
10	Serviciul teritorial Hâncești (or. Hâncești, str. Mihalcea Hâncu, 123)	Hâncești Leova Cimișlia	0(269) 2-36-10

Această publicație a fost elaborată cu susținerea financiară a Uniunii Europene în cadrul proiectului "Asistență Tehnică pentru Implementarea Contractului de Reformă Sectorială Programul European de Vecinătate pentru Agricultură și Dezvoltare Rurală (ENPARD)", implementat de Agrotec Spa. Conținutul acestui material nu reprezintă în mod obligatoriu poziția oficială a Uniunii Europene.

